

УДК 343.14

А. А. Коваль

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного та адміністративного права
Чорноморського національного університету імені Петра Могили

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ

Постановка проблеми. Новий Кримінальний процесуальний кодекс (далі – КПК) України, ухвалений 2012 р. з урахуванням позитивного досвіду правотворення європейських держав та вагомих багаторічних надбань українських учених-процесуалістів, значно модернізував кримінальний процес. Так, посилено гарантії охорони прав і свобод людини, розширено можливості підозрюваного (обвинуваченого) захищатися від кримінального переслідування, збільшено обсяг прав потерпілого, удосконалено систему запобіжних заходів та засобів доказування, серед яких чільне місце посідають *слідчі (розшукові) дії*, зокрема *негласні*.

Без перебільшення можна стверджувати, що сьогодні, в умовах євроінтеграційних процесів, а також утвердження верховенства права в державі саме негласні слідчі (розшукові) дії (далі – НСРД) є незамінним інструментом підвищення рівня правопорядку і боротьби зі злочинністю та корупцією.

Ступінь дослідженості теми. Новизна та недостатня вивченість інституту НСРД, а також проблеми, які виникають під час їх провадження, цікавлять учених-процесуалістів. Серед них В. Д. Берназ, О. М. Дроздов, О. В. Капліна, В. А. Колесник, М. А. Погорецький, Д. С. Сергєєва, Є. Д. Скулиш, Л. Д. Удалова, В. І. Фаринник та інші. Проте стан дотримання прав людини під час провадження НСРД досліджено недостатньо, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Мета статті. Незважаючи на позитивні сторони запровадження інституту НСРД, останні можуть суттєво обмежувати та навіть порушувати права, свободи та законні інтереси людини. Ось чому разом із теоретичними аспектами забезпечення конституційних прав людини під час проведення НСРД варто приділити увагу практичним, серед яких важливе місце належить стану дотримання прав людини під час проведення НСРД.

Виклад основного матеріалу. Вивчення стану дотримання прав людини під час проведення НСРД здійснювалося шляхом аналізу судової практики відповідно до Єдиного державного реєстру судових рішень, опитування працівників

правоохоронних органів та адвокатів осіб, щодо яких проводилися НСРД¹. Усі вони зазначили, що факти порушення мають місце у 80% випадків. Найбільш поширеними, на думку респондентів, є такі.

По-перше, **порушення права на захист особи, щодо якої проводилися відповідні НСРД.** Так, згідно із ч. 1 ст. 290 КПК України, визнавши зібрані під час досудового розслідування докази достатніми для складання обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, прокурор або слідчий, за його дорученням, зобов'язаний повідомити підозрюваному, його захиснику, законному представнику та захиснику особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру, *про завершення досудового розслідування та надання доступу до матеріалів досудового розслідування* [1].

Відповідно до зазначеної статті, прокурор або слідчий, за його дорученням, зобов'язаний надати доступ до матеріалів досудового розслідування, які є в його розпорядженні, зокрема будь-які докази, які самі собою або в сукупності з іншими доказами можуть бути використані для доведення невинуватості або меншого ступеня винуватості обвинуваченого, або сприяти пом'якшенню покарання. Водночас прокурор або слідчий, за його дорученням, зобов'язаний надати доступ та можливість скопіювати або відобразити відповідним чином будь-які речові докази або їхні частини, документи або копії з них. Надання доступу до матеріалів передбачає можливість робити копії або відображення матеріалів [1].

Однак, відповідно до ч. 3 ст. 254 КПК України «Заходи щодо захисту інформації, отриманої в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій», виготовлення копій протоколів про проведення НСРД та додатків до них не допускається. Зазначена стаття в ч. ч. 2 та 3 передбачає лише можливість ознайомлення з матеріалами НСРД у порядку, передбаченому в ст. 290 КПК України, а також попередження особи, захисника, інших осіб, які мають право на ознайомлення із прото-

¹ Під час проведення даного дослідження опитані 63 адвокати, 80 працівників правоохоронних органів (слідчі, прокурори, слідчі судді, співробітники оперативних підрозділів Херсонської та Миколаївської областей) щодо дотримання прав людини у процесі проведення НСРД.

колами НСРД, про кримінальну відповідальність за розголошення отриманої інформації [1].

Проведене нами опитування адвокатів дозволяє стверджувати, що в багатьох випадках на практиці в порушення ст. 290 КПК України, посилаючись на ст. 254 КПК України, слідчі, прокурори забороняють не тільки робити копії або відображення матеріалів НСРД, а навіть ознайомлюватися з ними. Зазначене підтверджується матеріалами судової практики, відповідно до Єдиного державного реєстру судових рішень.

Наприклад, ухвалою Комсомольського районного суду м. Херсон (справа № 667/4283/14-к) відмовлено в задоволенні скарги особи на бездіяльність слідчого відділу прокуратури Херсонської області Л. щодо ненадання скаржнику можливості копіювання матеріалів НСРД та додатків до них, які містяться в матеріалах кримінального провадження. Суд обґрунтував відмову в задоволенні скарги тим, що КПК забороняє робити копії або відображення матеріалів НСРД (ст. 254 КПК України). Суд доходить висновку, що норми ст. 254 КПК України є спеціальними нормами порівняно з положеннями ст. 290 КПК України, що регулюють спірні правовідносини, тому саме норми ст. 254 КПК України і підлягають застосуванню в розглядуваному судом випадку. Отже, суд зазначає відсутність правових підстав для задоволення розглядуваної ним скарги [2].

Аналогічне рішення ухвалене в справі № 727/2431/16-к Шевченківським районним судом м. Чернівці. Суд вирішив, що скарга не підлягає задоволенню, посилаючись на ст. 254 КПК України, аргументуючи своє рішення тим, що ця норма встановлює виняток із загального порядку ознайомлення з матеріалами кримінального провадження, що визначений у ст. 290 КПК України, оскільки форми та методи провадження НСРД та відомості, отримані під час їх провадження, розголошенню не підлягають, гарантії їх непоширення забезпечуються засобами кримінально-правового захисту [3].

Інший приклад відмови судом в задоволенні скарги адвоката – ухвала Приморського районного суду м. Одеси (справа № 522/1866/17). У своїй скарзі адвокат просив зобов'язати слідчого надати стороні захисту з дотриманням вимог ст. 290 КПК України доступ до матеріалів кримінального провадження та можливість за допомогою технічних засобів зробити копії документів і відомостей, а також відео- та аудіофайлів, а саме матеріалів НСРД. Суд відмовив у задоволенні скарги, посилаючись на ст. 303 КПК України, де визначено перелік рішень, що можуть бути оскаржені на досудовому провадженні. Скарги на інші рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора не розглядаються під час досудового розслідування і можуть бути предметом розгляду під час підго-

товчого провадження в суді. Заявником не оскаржується бездіяльність слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) дій, він фактично просить зобов'язати слідчого надати стороні захисту, з дотриманням вимог ст. 290 КПК України, доступ до матеріалів кримінального провадження, що виходять за межі ст. 303 КПК України. Додатково для аргументації свого рішення суд знову наводить ч. 3 ст. 254 КПК України [4].

Як бачимо з матеріалів судової практики, випадки ненадання можливості захисникові зробити копії протоколів та здійснити відображення матеріалів НСРД під час ознайомлення з матеріалами кримінального провадження непоодинокі. Суд здебільшого підтримує позицію слідчого і прокурора, не задовольняє скарги захисника на їхні дії. Це, беззаперечно, порушує права людини і громадянина в кримінальному провадженні, зокрема право на захист, а також принцип змалюваності та рівності сторін кримінального провадження.

Для аргументації своєї позиції ми вважаємо за необхідне навести такі доводи: 1) згідно із КПК України, до повноважень слідчого судді належить здійснення в порядку, передбаченому КПК України, судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні, а тому цілком логічним є розгляд слідчим суддею скарги на дії та рішення слідчого та прокурора, що порушують права людини і громадянина; 2) відмова надати стороні захисту можливість зробити копії протоколів та здійснити відображення матеріалів НСРД є явним порушенням реалізації права на захист, суперечить чинному кримінальному процесуальному законодавству, яке покликане забезпечувати гарантії охорони прав і свобод людини, завданням кримінального провадження та таким його загальним засадам, як забезпечення права на захист, змагальність сторін, свобода в поданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їхньої переконливості, забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності; 3) відповідно до ч. 6 ст. 9 КПК України, коли положення КПК України регулюють або неоднозначно регулюють питання кримінального провадження, то застосовуються загальні засади кримінального провадження, визначені в ч. 1 ст. 7 КПК України, зокрема: верховенство права, законність, забезпечення права на захист, змагальність сторін, свобода в поданні ними суду своїх доказів і в доведенні перед судом їхньої переконливості, забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності тощо; 4) дозвіл на копіювання протоколів НСРД або здійснення відображення матеріалів НСРД обумовлюється такими законодавчими положеннями: ч. 7 ст. 99 КПК України, відповідно до якої сторона зобов'язана надати іншій стороні можливість оглянути або скопіювати оригінали

документів, зміст яких доводився в передбаченому цією статтею порядку; ч. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, відповідно до якої кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше такі права: мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту.

Отже, підсумовуючи зазначене, вважаємо за необхідне доповнити ч. 4 ст. 254 КПК України: *«Виготовлення копій протоколів про проведення НСРД та додатків до них, а також здійснення відображення матеріалів НСРД допускається у випадках ознайомлення з матеріалами кримінального провадження в порядку ст. 290 КПК України»*.

По-друге, помилки під час складання протоколів про проведення НСРД. Так, відповідно до ч. 1 ст. 252 КПК України, фіксація перебігу і результатів НСРД має відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження, передбаченим у КПК України. Як проведення, так і оформлення результатів НСРД може фіксуватися за допомогою технічних та інших засобів [1]. Фіксування перебігу і результатів НСРД технічними засобами зазначається в протоколі, який складається за результатами проведення НСРД. До протоколу, за необхідності, долучаються додатки, якими можуть бути спеціально виготовлені копії, зразки об'єктів, речей і документів; письмові пояснення спеціалістів, які брали участь у проведенні відповідної процесуальної дії; стенограма, аудіо-, відеозапис процесуальної дії; фототаблиці, схеми, зліпки, носії комп'ютерної інформації й інші матеріали, які пояснюють зміст протоколу. Особливу увагу варто звернути на оформлення додатків, адже вони є невід'ємною частиною протоколу, тому повинні бути належним чином виготовлені, упаковані з метою надійного збереження, а також засвідчені підписами слідчого, прокурора, спеціаліста, інших осіб, які брали участь у виготовленні та/або вилученні таких додатків.

На практиці, у порушення прав людини і громадянина, досить часто під час складання протоколів про проведення НСРД наявні такі помилки: невідповідність дати і часу проведення НСРД фактичним обставинам справи, тобто складання протоколу про проведення НСРД не в день їх фактичного проведення; розбіжності або неточності в анкетних даних учасників, зокрема понятих; відсутність у протоколі про проведення НСРД окремих із передбачених ст. 104 КПК України відомостей, зокрема, про: місце, час проведення та назву процесуальної дії; особу, яка проводить процесуальну дію (прізвище, ім'я, по батькові, посада); усіх осіб, які присутні під час проведення процесуальної дії (прізвища, імена, по батькові, дати народження, місця проживання); інформацію про те, що особи, які беруть участь у процесуаль-

ній дії, заздалегідь повідомлені про застосування технічних засобів фіксації, характеристики технічних засобів фіксації та носіїв інформації, які застосовуються під час проведення процесуальної дії, умови та порядок їх використання; послідовність дій; отримані в результаті процесуальної дії відомості, важливі для цього кримінального провадження, зокрема виявлені та/або надані речі і документи; вилучені речі і документи та спосіб їх ідентифікації; спосіб ознайомлення учасників зі змістом протоколу.

Що стосується відомостей про час проведення НСРД, то, на нашу думку, варто зазначити, що кримінальне процесуальне законодавство не встановлює вимоги щодо визначення в протоколі про перебіг і результати проведення НСРД часу початку та часу закінчення НСРД. Так, у ст. 104 КПК України лише зазначається, що вступна частина протоколу повинна містити відомості про час проведення процесуальної дії, до якої належить і НСРД, однак, що розуміється під часом, не конкретизовано.

Водночас, відповідно до п. 4.2. Інструкції про організацію проведення НСРД, періодичність складання протоколів залежить від виду НСРД, терміну її проведення (одномоментно чи упродовж часу), від доручення слідчого, прокурора, але в будь-якому разі безпосередньо після отримання фактичних даних, які можуть використовуватись як докази для встановлення місця перебування особи, що розшукується, про кожний випадок огляду, виїмки, дослідження матеріалів про результати НСРД тощо [5].

Як бачимо, окремі НСРД за своєю специфікою можуть складатися з декількох етапів упродовж певного часу, отже, їх перебіг та результати можуть оформлюватися декількома протоколами. У зв'язку із цим доречно, на нашу думку, доповнити Інструкцію про організацію проведення НСРД положенням про те, що в протоколі про перебіг і результати проведення НСРД треба зазначити відомості про початок та кінець цих дій. На практиці в таких протоколах не завжди вказується час початку і час кінця проведення НСРД. Ми вважаємо, що це зведе нанівець випадки можливих порушень прав людини і громадянина, зайвого втручання в приватне життя, а також розбіжності у відомостях під час проведення НСРД, що зазначені в протоколі і на матеріальних носіях.

Також порушенням під час складання протоколу НСРД є неправильний опис предмета або засобу злочину, щонапрактиці здійснюється метою фальсифікації кримінального правопорушення чи з метою «доведення» винуватості підозрюваної особи.

Трапляється також невідповідність даних протоколів про перебіг і результати проведення НСРД інформації на матеріальних носіях (наприклад, стенограма записаної розмови не відповідає ска-

заному). Так, вироком Любашівського районного суду Одеської області від 30 грудня 2013 р. (справа № 507/951/13-к) протокол про результати аудіо-, відеоконтролю місця визнано неналежним доказом, оскільки його зміст суперечить відеозапису, переглянутому під час судового засідання. Крім того, у матеріалах провадження відсутні відомості про те, які технічні засоби (відеокамера, диск) використовувалися в процесі проведення НСРД, хто їх встановлював [6].

По-третє, неповідомлення осіб, щодо яких проводилися НСРД. Так, у результаті опитування працівників правоохоронних органів, осіб, щодо яких проводилися НСРД, та їхніх захисників, можемо констатувати, що на практиці в 75% проведення НСРД особи, конституційні права яких були тимчасово обмежені під час проведення НСРД, у порушення ст. 253 КПК України, не були письмово повідомлені прокурором (слідчим) про таке обмеження або були повідомлені з порушенням строків повідомлення.

Так, Южноукраїнським міським судом Миколаївської області під час розгляду кримінального провадження з обвинувачення ОСОБА_1, ОСОБА_2, за ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 203–2 КК України відмовлено в задоволенні клопотання прокурора про призначення комп'ютерно-технічної експертизи й експертизи звуку та відеозапису. Дане клопотання прокурор мотивував тим, що під час розгляду кримінального провадження ним долучено як докази протокол за результатами проведення НСРД – зняття інформації із транспортних телекомунікаційних мереж (електронних інформаційних систем) за абонентським номером, яким користується ОСОБА_1, а також додаток до цього протоколу – диск для лазерних систем зчитування DVD-R. Однією із причин відмови слідчого судді в задоволенні клопотання стало незалучення прокурором письмового повідомлення обвинуваченому та його захиснику щодо втручання в його особисте та сімейне життя стосовно тимчасових обмежень, які гарантуються Конституцією України та ст. 8 Європейської конвенції з прав людини і основоположних свобод, що не відповідає практиці Європейського суду з прав людини [7].

Однак, варто зазначити, що на практиці суд не завжди підтримує позицію сторони захисту у випадках неповідомлення особи, щодо якої проводилися НСРД. Так, Купянським міськрайонним судом Харківської області відмовлено в задоволенні клопотання захисника й обвинуваченого про визнання доказів – аудіозаписів, які були зібрані під час проведення НСРД, недопустимими. Захисник та обвинувачений аргументували недопустимість доказів тим, що обвинуваченого не повідомляли про проведення щодо нього НСРД, тому, на їхню думку, дані докази зібрані з істотним порушенням прав та свобод обвинуваченого.

У свою чергу, суд без належної аргументації відмови в клопотанні просто у своїй ухвалі виклав положення ст. 253 КПК України [8].

По-четверте, відсутність у матеріалах кримінального провадження ухвал слідчого судді про надання дозволу на проведення НСРД. Варто зазначити, що на практиці матеріали кримінального провадження зазвичай не містять ухвали суду про надання обвинуваченню стороні захисту. Крім того, трапляються випадки, коли протокол про проведення НСРД не містить інформації про дату ухвали суду про надання дозволу на проведення НСРД, прізвища, ім'я, по батькові слідчого судді, що надав цю ухвалу, тобто інформацію про законні підстави для проведення НСРД. Через це підозрюваному, обвинуваченому та його захисникові досить складно побудувати лінію захисту, перевірити законність проведення НСРД, а також, чи були порушені його права, адже вони навіть не в змозі перевірити зміст ухвали слідчого судді про дозвіл на проведення НСРД.

Ми вважаємо, що ненадання сторони захисту для ознайомлення ухвали слідчого судді про надання дозволу на проведення НСРД є порушенням прав особи на захист. Оскільки саме зазначена ухвала є найважливішим процесуальним документом, що визначає підстави для проведення НСРД, законність їх проведення, осіб, щодо яких надається дозвіл на проведення НСРД, строк дії, а також порядок застосування відповідних заходів, що можуть обмежувати конституційні права, свободи й інтереси людини і громадянина, що становить основний критерій допустимості їхніх результатів як джерела доказів.

Це також є порушенням ч. 1. ст. 27 КПК України, відповідно до якої учасники судового провадження, а також особи, які не брали участі в кримінальному провадженні, якщо суд вирішив питання про їхні права, свободи, інтереси чи обов'язки, не можуть бути обмежені в праві на ознайомлення із процесуальними рішеннями й отримання їх копій. А також порушенням ч. 3 ст. 93 КПК України, відповідно до якої сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, збирає докази шляхом витребування й отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів.

Отже, стан забезпечення прав людини під час провадження НСРД не можна вважати задовільним. Щоби вирішити окреслені в статті проблеми,

необхідно внести до кримінального процесуального законодавства запропоновані нами зміни.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI // Законодавство України: база даних. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 11.12.2018).
2. База даних Єдиного державного реєстру судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/46942337> (дата звернення: 11.12.2018).
3. База даних Єдиного державного реєстру судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57020707> (дата звернення: 11.12.2018).
4. База даних Єдиного державного реєстру судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64475551> (дата звернення: 11.12.2018).
5. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної Прокуратури України, МВС України, Служби безпеки України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12/page> (дата звернення: 11.12.2018).
6. База даних Єдиного державного реєстру судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/36522387> (дата звернення: 11.12.2018).
7. База даних Єдиного державного реєстру судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53519659> (дата звернення: 11.12.2018).
8. База даних Єдиного державного реєстру судових рішень. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74803693> (дата звернення: 11.12.2018).

Анотація

Коваль А. А. Аналіз сучасного стану дотримання прав людини під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. – Стаття.

У статті аналізується сучасний стан дотримання прав людини під час провадження негласних слідчих (розшукових) дій. Звертається увага на те, що, крім позитивних моментів запровадження інституту негласних слідчих (розшукових) дій, вони можуть суттєво обмежувати та навіть порушувати права, свободи та законні інтереси людини. Здійснено дослідження судової практики відповідно до Єдиного державного реєстру судових рішень, опитування працівників правоохоронних органів та адвокатів, осіб, щодо яких проводилися негласних слідчих (розшукових) дій. Найбільш поширеними порушеннями визначено такі, як: порушення права на захист особи, щодо якої проводилися відповідні негласних слідчих (розшукових) дій; помилки під час складання протоколів про проведення негласних слідчих (розшукових) дій; неповідомлення осіб, щодо яких проводилися негласні слідчі (розшукові) дії; відсутність у матеріалах кримінального провадження ухвал слідчого судді про надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Ключові слова: негласні слідчі (розшукові) дії, права людини, слідчий суддя, слідчий, прокурор, оперативний підрозділ.

Аннотация

Коваль А. А. Анализ современного состояния соблюдения прав человека при проведении негласных следственных (разыскных) действий. – Статья.

В статье анализируется современное состояние соблюдения прав человека при осуществлении негласных следственных (разыскных) действий. Обращается внимание на то, что, кроме положительных моментов введения института негласных следственных (разыскных) действий, они могут существенно ограничивать и даже нарушать права, свободы и законные интересы человека. Проведено исследование судебной практики в соответствии с данными Единого государственного реестра судебных решений, опроса сотрудников правоохранительных органов и адвокатов лиц, в отношении которых проводились негласные следственные (разыскные) действия. Наиболее распространенными нарушениями определены такие, как: нарушение права на защиту лица, в отношении которого проводились соответствующие негласные следственные (разыскные) действия; ошибки при составлении протоколов о проведении негласных следственных (разыскных) действий; не уведомление лиц, в отношении которых проводились негласные следственные (разыскные) действия; отсутствие в материалах уголовного производства постановлений следственного судьи о предоставлении разрешения на проведение негласных следственных (разыскных) действий.

Ключевые слова: негласные следственные (разыскные) действия, права человека, следственный судья, следователь, прокурор, оперативное подразделение.

Summary

Koval A. A. The analysis of the current status of the observance of human rights during the conducting of the secret investigative (search) actions. – Article.

In the article the current status of the observance of human rights in the conducting of the secret investigative (search) actions is analyzed. Attention is drawn to the fact that, in addition to the positive moments of the introduction of the institute of SISA, they can significantly restrict and even violate the rights, freedoms and legitimate interests of a person. The studying of the judicial practice in accordance with the Unified State Register of Judgments was carried out, interrogation of law enforcement officers and lawyers of persons, for whom the SISA were conducted, was carried out too. The most widespread violation has been identified such as violation of the right to protection of the person for which the relevant SISA were conducted, errors in drawing of protocols about the conducting of the SISA, failure to notify individuals who were held by the SISA, the absence of the decision of the investigating judge granting the permission of the conducting of the SISA in the materials of criminal proceedings.

Key words: secret investigative (search) actions, human rights, investigating judge, investigator, prosecutor, operational subdivision.